

(NE)DISKRIMINĀCIJAS BIĻETENS
2026. gada oktobris

1. oktobrī atzīmējot Starptautisko senioru dienu, vairākās Latvijas pilsētās un novados notika senioru skolu jaunā mācību gada atklāšanas pasākumi. Seniori varēja iepazīties ar mācību piedāvājumu un pieteikties dažādām nodarbībām, kas aptver **digitālās prasmes, veselības veicināšanu, kultūru, pilsonisko līdzdalību, finanšu pratību, darba tirgus aktualitātes** un citas ikdienā noderīgas tēmas.
Labklājības ministrijas atbalstītajā senioru skolu programmai sākotnēji tika piešķirts finansējums nepilna viena miljona eiro apmērā, paredzot atbalstu 25 senioru skolām. Ņemot vērā augsto pieprasījumu un senioru skolu nozīmi vietējo kopienu attīstībā, finansējums tika palielināts līdz 1,5 miljoniem eiro, paredzot atbalstu vēl desmit senioru skolām, papildus pa divām katrā plānošanas reģionā.

Turpinās **mācības "Cieņas kods"** nevalstiskajām organizācijām, darba devējiem un to darbiniekiem. Oktobrī divu dienu seminārs notika Jūrmalā. Semināros dalībnieki iegūst izpratni par vienlīdzīgu iespēju principiem un dažādības vadību, mācās atpazīt, mazināt un novērst diskrimināciju darba vidē un apgūst iekļaujošas un cieņpilnas darba vides veidošanas praktiskos aspektus. Vairāk informācijas: Labklājības ministrijas tīmekļvietnē.
Semināri notiek Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+) līdzfinansētā projekta "Vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas veicināšana" ietvaros.

Ministriju un to padotības iestāžu komunikācijas speciālisti 13. oktobrī piedalījās klātienes diskusijā "Mākslīgā intelekta iespējas tīmekļvietņu un digitālā satura piekļūstamības veicināšana". Diskusijā apsprieda mākslīgā intelekta sniegtās iespējas tīmekļvietņu un digitālā satura piekļūstamības uzlabošanai, veicinot cilvēku ar dažāda veida funkcionāliem traucējumiem vienlīdzīgu piekļuvi informācijai un pakalpojumiem.

Jaunā Rīgas teātra aktieris Jānis Skutelis un Labklājības ministrijas kampaņa "Nolaid slieksni" ar Eiropas Savienības fondu atbalstu šajā rudenī, no 19. oktobra līdz 16. novembrim, aicina uz izrādi "Diskri... Kas?", lai palūkotos uz šķietami vienkāršām ikdienas situācijām no cita skatpunkta un iepazītu savus aizspriedumu sliekšņus, kas nemanot nonāk sarunās ar mūsu līdzcilvēkiem un pat aizver durvis iespējām. Izrādē tiek runāts arī par situācijām, kur vienlaikus pārklājas vairāki diskriminācijas faktori, īpaši vecums, dzimums un invaliditāte.
Pirmās izrādes notika 19. oktobrī Kultūras pilī "Ziemeļblāzma" un 26. oktobrī – Kuldīgas kultūras centrā.

Labklājības ministrija 2027. gadā turpinās plašu valsts un pašvaldību ēku vides un informācijas piekļūstamības pašnovērtējumu, balstoties uz piekļūstamības pašnovērtējuma tiešsaistes rīku. Pašnovērtējums noritēs trijos posmos. To ievadīs seminārs pašnovērtējuma veicējiem, vēlāk no šī gada decembra līdz 2027. gada februārim valsts un pašvaldību iestādes aizpildīs pašnovērtējuma anketas par saviem objektiem. Noslēgumā Labklājības ministrija analizēs iegūtos datus, izvērtēs piekļūstamības situāciju un publiskos pašnovērtējuma rezultātus.
Pašnovērtējums ļaus novērtēt, vai **vide un informācija ēkā veidota atbilstoši vides piekļūstamības prasībām** un iekļaujoša dizaina principiem un vai vide piekļūstama visām sabiedrības grupām, tostarp cilvēkiem ar invaliditāti.

29. oktobrī, Jelgavas Pilsētas bibliotēkā un 30. oktobrī Saldus novada bibliotēkā Labklājības ministrijas kampaņa “Nolaid slieksni” aicināja uz stāstu un sarunu pēcpusdienu par pārklājošo diskrimināciju.
Stāstu vakars ir kā dzīva bibliotēka, kur ar saviem stāstiem dalās divi cilvēki no vietējās kopienas, saskaroties ar pārklājošo diskrimināciju cilvēka vecuma, dzimuma un/vai invaliditātes dēļ, piemēram, darba tirgū, pakalpojumu saņemšanā, kultūras pasākumu apmeklēšanā, izglītībā vai savstarpējā saskarsmē ar citiem.
Pasākumi gaidāmi arī 3. novembrī centrā "Koka Rīga", 4. novembrī Ogres Centrālajā bibliotēkā, un 5. novembrī – Daugavpils Rotko muzejā.
Kampaņa tiek rīkota ar Eiropas Savienības fondu atbalstu sadarbībā ar fondu "Dots".

Nodarbinātības valsts aģentūra (NVA) aicina darba devējus pieteikties dalībai ikgadējās “Atvērto durvju dienās uzņēmumos personām ar invaliditāti”, kas norisinās no 2026. gada 2. novembra līdz 30. novembrim. Darba devējiem tā ir iespēja atrast piemērotus kandidātus brīvajām darbavietām un **veicināt darba meklētāju ar invaliditāti iekļaušanos darba tirgū.**
Lai piedalītos pasākumā, darba devēji aicināti aizpildīt pieteikuma anketu NVA tīmekļvietnē un reģistrēt aktuālās brīvās darbavietas NVA.
NVA palīdzēs darba devējiem organizēt tikšanos, saskaņojot pasākuma datumu un laiku, informējot un piesaistot piemērotus darba meklētājus, kā arī koordinējot tikšanās norisi un sniedzot dalībniekiem nepieciešamo atbalstu.
NVA darba devējiem piedāvā arī tiešsaistes semināru par bezdarbnieku ar invaliditāti nodarbināšanu 28. oktobrī un 10. novembrī. Plašāka informācija un pieteikšanās: Konsultācija darba devējiem par personu ar invaliditāti nodarbināšanu.

Biedrība "Dr. Klauns" Starptautiskajā senioru dienā, 1. oktobrī, sāka kampaņu par novecošanu un senioru dzīves kvalitāti "Palīdzi dakterim klaunam kliedēt seniora vientulību!". Organizācija, kas 14 gadus strādā Latvijas slimnīcās ar bērniem, šogad pirmo reizi sāka doties arī **pie senioriem sociālās aprūpes centros**. Līdzās profesionālai aprūpei un drošībai senioriem ir svarīga saruna, uzmanība, sajūta, ka tiec uzklausīts, patstāvība. Organizācijā norāda, ka tā vēlas izmantot Starptautisko senioru dienu, lai runātu gan par senioru dzīvi un problēmām, gan par to, kā iesaistīties līdzcilvēkiem.

Tiesībsarga birojs visā Latvijā veica 15. Saeimas vēlēšanu procesa novērošanu, īpašu uzmanību pievēršot senioru iespējām pilnvērtīgi īstenot savas vēlēšanu tiesības sociālās aprūpes centros jeb pansionātos. Senioru dzīves kvalitātes uzlabošana ir viena no tiesībsardzes Karinas Palkovas prioritātēm. Tiesībsardze secināja, ka kopumā **vēlēšanu process centros bija organizēts tā, lai senioriem tiktu nodrošināta iespēja īstenot savas vēlēšanu tiesības**.
Tiesības piedalīties demokrātiskos procesos ir viena no cilvēka pamattiesībām neatkarīgi no cilvēka vecuma, veselības stāvokļa vai dzīvesvietas. Seniori sociālās aprūpes centros nereti saskaras ar dažādiem praktiskiem šķēršļiem, tāpēc bija īpaši svarīgi pārliecināties, ka vēlēšanu process tiek organizēts pieejami, saprotami un cieņpilni.

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (PTAC) sadarbībā ar invalīdu un viņu draugu apvienību “Apeirons” aicina e-komercijas uzņēmumus nodrošināt digitālo pakalpojumu piekļūstamību cilvēkiem ar funkcionāliem ierobežojumiem. Kopš 2025. gada vidus Latvijā ir spēkā Preču un pakalpojumu piekļūstamības likums, kas nosaka piekļūstamības prasības arī elektroniskās tirdzniecības pakalpojumiem. PTAC veiktā iedzīvotāju aptauja rāda – lai gan tikai 19 % Latvijas iedzīvotāju labi zina, ko nozīmē digitālā piekļūstamība, 86 % uzskata, ka e-komercijas pakalpojumiem jābūt piekļūstamiem cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem.

Tā kā kultūras pasākumi ne vienmēr ir piekļūstami cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem, Mūzikas un mākslas attīstības fonds "Balsis" vēlas mainīt šo situāciju, meklējot veidus, kā muzikālo vēstījumu nodot arī tiem, kuri pasauli uztver citādi. Lai koncertus varētu piedzīvot ikviens, Latvijā, Igaunijā un Spānijā sākts starptautisks projekts, kas meklē jaunus veidus, kā cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem piedzīvot dzīvo mūziku. Aicināti pieteikties gan zīmju valodas tulki, gan dzejnieki, rakstnieki un citi tekstu autori. Viņu uzdevums būs nevis vienkārši pārtulkot vārdus, bet gan mēģināt **vārdos un kustībā notvert to, ko cilvēkā izraisa mūzika**.

Tuvojoties Zemitāna tilta nodošanai ekspluatācijā pēc remonta, kas paredzēta 29. novembrī, invalīdu un viņu draugu apvienības “Apeirons” "A-komanda" kopā ar Rihardu Funtu devās pārbaudīt tilta piekļūstamību pēc rekonstrukcijas, konstatējot gan veiksmīgus risinājumus, gan nepilnības.
Biedrība pozitīvi vērtē to, ka ir pieejams lifts un atsevišķi piekļūstamības risinājumi, reizē uzsverot, ka tiem jābūt ērti un patstāvīgi izmantojamiem ikvienam.
"Apeirons" norāda, ka vietām ir nelīdzens ietves segums un šķēršļi, kas apgrūtina pārvietošanos. Ne visur pietiekami pārdomāti risinājumi cilvēkiem ar redzes traucējumiem.
Biedrība uzsver, ka piekļūstamība nenozīmē tikai uzbrauktuves vai lifta esamību. Tai jānodrošina iespēja cilvēkam pārvietoties droši, ērti un patstāvīgi, nelūdzot palīdzību ik uz soļa.
Rīgā pabeigta arī 15 mobilitātes punktu izbūve pie dzelzceļa stacijām "Zemitāni", "Brasa", "Sarkandaugava", "Dauderi", "Ziemeļblāzma", "Vecdaugava", "Vecāķi", "Mangaļi", "Šmerlis", "Šķirotava", "Gaisma", "Turība", "Bērnu slimnīca/Bieriņi", "Iļģuciems" un "Bolderāja".
Mobilitātes punkti izveidoti**, lai nodrošinātu ērtu un drošu sasaisti starp dzelzceļu, pilsētas sabiedrisko transportu, gājēju un veloinfrastruktūru**.

No 30. oktobra līdz 30. novembrim Muzeju krātuvē skatāma cilvēku ar intelektuālās attīstības traucējumiem veidota fotoizstāde "Caur objektīvu: Fiksējot iekļaušanu". Izstādē aplūkojamas dalībnieku atlasītās dabas fotogrāfijas, fotostāsti, portreti un projekta laikā tapušo darbu kolāžas. Darbi tapuši septiņās nodarbībās no maija līdz augustam, kurās piedalījās 14 pieaugušie ar intelektuālās attīstības traucējumiem un divi pedagogi. Dalībnieki apguva fotografēšanu ar planšetdatoriem, "Polaroid" un vienreizlietojamajām kamerām, veidoja fotostāstus, izvēlējās savus iecienītākos attēlus un fotografēja cits citu.
Projektu veic biedrība "Latvijas Autisma apvienība" sadarbībā ar nodibinājumu "Fonds Kopā" un ar Latvijas Nacionālā mākslas muzeja atbalstu.
Izstāde veidota Eiropas Savienības programmas "Erasmus+" finansētajā starptautiskajā projektā "ThruLens", kuru īsteno partnerorganizācijas Latvijā, Itālijā un Spānijā.

1. un 2. oktobrī Eiropas Savienības Tieslietu un iekšlietu ministru padomes sanāksmē Luksemburgā ES tieslietu ministri apstiprināja ES padomes secinājumus **par cīņu pret rasismu un ar rasi saistītām naida un diskriminācijas izpausmēm ES**.
Latvija atbalstīja secinājumu apstiprināšanu un uzskata, ka ES līmenī būtu jāstiprina cietušo aizsardzība un piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, jāuzlabo diskriminācijas un naida noziegumu uzraudzība un datu apkopošana, kā arī jāpilnveido tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu kompetence šādu gadījumu identificēšanā un izskatīšanā.

Īpaša uzmanība pievēršama naidam digitālajā vidē, tostarp sociālajos plašsaziņas līdzekļos, vienlaikus saglabājot līdzsvaru starp cīņu pret nelikumīgu naida runu un vārda brīvības aizsardzību.

7. oktobrī Briselē un tiešsaistē notika "AccessibleEU" un Eiropas Pakalpojumu sniedzēju asociācijas cilvēkiem ar invaliditāti (EASPD) organizēts Eiropas līmeņa pasākums par piekļūstamības un cilvēka atbalsta nozīmi pilnvērtīgai līdzdalībai sabiedrībā.
Pasākumā "Piekļūstamības un cilvēka atbalsta savienošana pilnvērtīgai līdzdalībai: iekļaušanas sistēmas veidošana" uzmanība tika pievērsta tam, kā piekļūstama vide un pakalpojumi var darboties kopā ar cilvēkam nepieciešamo individuālo atbalstu, lai viņš varētu pieņemt lēmumus, mācīties, strādāt un dzīvot sabiedrībā.

Pašnoteikšanās ir iekļaušanas pamatā. Projektā "Pašnoteikšanās akadēmija" Portugālē, Īrijā un Horvātijā tika organizētas mācības, kurās piedalījās 36 dalībnieki. Projekts turpinājās ar pasākumu Briselē 14. oktobrī, kurā tika apspriesta **cilvēku ar intelektuālās attīstības traucējumiem un autismu līdzdalība Eiropas politikas veidošanā**.

22.–23. oktobrī Dublinā Īrijas prezidentūra ES Padomē organizēja augsta līmeņa konferenci par invaliditāti – "Piekļuve digitālajām un palīgtehnoloģijām" –, kurā politikas veidotāji, pilsoniskās sabiedrības organizācijas, personu ar invaliditāti organizācijas un palīgtehnoloģiju eksperti apsprieda palīgtehnoloģiju nozīmi cilvēku ar invaliditāti atbalstīšanā.
Digitālās un palīgtehnoloģijas ievērojami uzlabo **cilvēku ar invaliditāti neatkarību, līdzdalību, veselību un vispārējo labklājību**. Piekļuve atbilstošām digitālajām un palīgtehnoloģijām ir būtiska, lai piedalītos izglītībā, nodarbinātībā, veidotu neatkarīgu dzīvi un līdzdalību sabiedrībā.
Konferencē tika aplūkoti arī šķēršļi piekļuvei pieejamām palīgtehnoloģijām un tas, ko ES varētu darīt, lai tos novērstu.

Eiropas kustība cilvēkiem ar garīgās attīstības traucējumiem "Inclusion Europe" kopā ar organizācijām "Inclusion Czech Republic" un "Forum for Human Rights" iesniegusi kolektīvu sūdzību pret Čehiju. Tajā norādīts, ka Prāga savu sociālās aprūpes sistēmu ir veidojusi tā, lai cilvēkus nosūtītu prom, nevis **sniegtu viņiem atbalstu, kas ļautu palikt savā vidē**. Piemēram, ja cilvēkam ar garīga rakstura traucējumiem ir nepieciešams atbalsts Prāgā, pastāv liela varbūtība, ka viņš tiks nosūtīts dzīvot kādā no vienpadsmit institūcijām ārpus Prāgas.

Autonomija un piederības sajūta ir cilvēka pamatvajadzības. Tomēr daudziem cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem šīs tiesības joprojām tiek liegtas, un viņi turpina dzīvot institūcijās. Šajā “Inclusion Europe” pētījumā tiek aplūkota deinstitucionalizācijas norise, lai labāk izprastu Eiropas progresu ceļā uz patstāvīgu dzīvi.

Eiropas Nedzirdīgo savienība un Eiropas Vājdzirdīgo federācija publicējušas jaunu pētījumu par attālinātās saziņas pakalpojumu pieejamību 30 Eiropas valstīs, tostarp Latvijā. Pētījums atklāj, ka daudzviet nedzirdīgajiem un vājdzirdīgajiem cilvēkiem joprojām nav tādu pašu iespēju sazināties pa tālruni kā dzirdīgajiem.
Pētījuma mērķis bija noskaidrot, kādi saziņas pakalpojumi ir pieejami, cik ilgi tie darbojas, vai par tiem jāmaksā un vai tos iespējams izmantot ārkārtas situācijās.
Latvija ir viena no pētījumā iekļautajām valstīm, kurās pieejams videozvanu pakalpojums ar zīmju valodas tulku. Vienlaikus pētījumā norādīts uz vairākiem ierobežojumiem.
Pētījuma rezultātus paredzēts izmantot, lai rosinātu stingrākas prasības Eiropas Savienības tiesību aktos, tostarp saistībā ar jauno Digitālo tīklu aktu. Organizācijas vēlas panākt, lai saziņas pakalpojumi būtu pieejami visu diennakti, bez nepamatotiem laika un izmantošanas ierobežojumiem, kā arī lai ārkārtas situācijās palīdzību varētu saņemt ātri un droši. Tāpat svarīgi nodrošināt, lai pakalpojumus varētu izmantot arī ceļojot vai uzturoties citās valstīs.